

Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας **2023**

Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας **2023**

Κωνσταντίνος Σαραβάκος
Συντονιστής Ερευνητικών Προγραμμάτων του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών

Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών

Πρώτη Έκδοση
Αθήνα, Ιούνιος 2023

Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας 2023

Κωνσταντίνος Σαραβάκος, Συντονιστής Ερευνητικών Προγραμμάτων του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών

Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών

Πρώτη Έκδοση.

Αθήνα, Ιούνιος 2023.

Σελιδοποίηση και σχεδιασμός: DPS Design.

Το Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών είναι η κύρια ανεξάρτητη, μη κρατική, μη κομματική φιλελεύθερη δεξαμενή σκέψης στην Ελλάδα. Έχει τη νομική μορφή της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας και έδρα την Αθήνα. Το όραμά μας είναι μια Ελλάδα πρότυπο οικονομικής και κοινωνικής ελευθερίας που παρέχει στους πολίτες της τη δυνατότητα να δημιουργήσουν και να επιδιώξουν τα όνειρα και τις φιλοδοξίες τους. Ο σκοπός του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών είναι να αυξήσει την επιρροή των φιλελεύθερων προτάσεων και ιδεών στον δημόσιο διάλογο και την πολιτική. Το έργο του περιλαμβάνει ερευνητικά προγράμματα, εκδόσεις και εκδηλώσεις που έχουν ως επίκεντρο την αύξηση της ατομικής ελευθερίας για κάθε πολίτη.

Οι απόψεις που δημοσιεύονται στο κείμενο εκφράζουν τους συντάκτες του και όχι απαραίτητα τις απόψεις του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών.

Αυτή η μελέτη χορηγείται με άδεια Creative Commons Αναφορά Δημιουργού 4.0.

Μάθετε περισσότερα στο www.kefim.org.

Περιεχόμενα

- 5 Την 21η Ιουνίου η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας για το 2023
- 5 Κύρια ευρύματα
- 6 Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας 2023: 21η Ιουνίου
- 8 Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας 2023 αν συνυπολογιστεί το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης: 26 Ιουνίου
- 8 Το 2022 πληρώσαμε 2 φορές περισσότερα σε φόρους και εισφορές απ' ό,τι για τις βασικές μας ανάγκες
- 10 Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας 2022: 5 Ιουλίου
- 11 Η διαχρονική εξέλιξη της Ημέρας Φορολογικής Ελευθερίας: 2018 και 2022 οι μεγαλύτερες επιβαρύνσεις
- 11 Η Ημέρα φορολογικής Ελευθερίας χωρίς τα ελλείματα
- 11 Η Ημέρα φορολογικής Ελευθερίας συμπεριλαμβάνοντας τα ελλείματα
- 13 Η φορολογική επιβάρυνση σε Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Ένωση (27)
- 14 Φορολογική επιβάρυνση και ικανοποίηση από τις υπηρεσίες στην πανδημία: Οι Έλληνες πολίτες από τους πιο δυσαρεστημένους στην παροχή υπηρεσιών σε έρευνα του ΟΟΣΑ
- 17 Μεθοδολογία και Δεδομένα
- 18 Αναφορές
- 18 Ευχαριστίες

Την 21η Ιουνίου η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας για το 2023

171 από τις 365 ημέρες του χρόνου θα εργαστούμε φέτος για το κράτος, ενώ εάν συνυπολογιστεί το έλλειμμα χρηματοδότησης της Γενικής Κυβέρνησης για το 2023, τότε η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας είναι την 26η Ιουνίου.

Κύρια ευρήματα:

- ▶ **Η 21^η Ιουνίου είναι η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας για το 2023**, σύμφωνα με τις προβλέψεις της κυβέρνησης για τα έσοδα από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές. Για 171 από τις 365 μέρες του έτους θα εργαστούμε για το κράτος, **δύο εβδομάδες λιγότερο απ' ό,τι το 2022**.
- ▶ **Αν συνυπολογιστεί το έλλειμμα** της Γενικής Κυβέρνησης για το 2023, το οποίο αντιπροσωπεύει μελλοντικούς φόρους, τότε **η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας για το 2023 έρχεται μία εβδομάδα αργότερα, την 28η Ιουνίου**.
- ▶ Σύμφωνα με τα απολογιστικά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, **το 2022 εργαστήκαμε για το κράτος 185 ημέρες (ΗΦΕ: 5 Ιουλίου)**, ενώ αν συνυπολογιστεί το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης, τότε η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας για το 2022 ήρθε 10 ημέρες αργότερα, την 15^η Ιουλίου.
- ▶ **Το 2022 πληρώσαμε 2 φορές περισσότερα σε φόρους και εισφορές απ' ό,τι για τις βασικές μας ανάγκες**. Συγκεκριμένα, τα νοικοκυριά ξόδεψαν το 2021 €44,1 δις για τις βασικές τους ανάγκες, ενώ σε φόρους και εισφορές έδωσαν τα διπλάσια το 2022.
- ▶ **Οι 171 ημέρες εργασίας για το κράτος που προβλέπονται για το 2023 είναι η χαμηλότερη φορολογική επιβάρυνση από το 2011**, όταν το αντίστοιχο μέγεθος ήταν 169 ημέρες. Αν συνυπολογιστεί το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης, **τότε οι 178 ημέρες εργασίας για το κράτος που προβλέπονται για το 2023 είναι η χαμηλότερη φορολογική επιβάρυνση από το 2007**, όταν το αντίστοιχο μέγεθος ήταν 177 ημέρες.
- ▶ Η ανταποδοτικότητα των φόρων στην Ελλάδα είναι χαμηλή. Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ **η ικανοποίηση των Ελλήνων πολιτών** στην πανδημία (2020) από τις υπηρεσίες του κράτους **στο εκπαιδευτικό σύστημα είναι η μικρότερη** και στις υπηρεσίες **στο σύστημα υγείας η δεύτερη μικρότερη ανάμεσα σε 35 αναπτυγμένες οικονομίες**.

Η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας είναι η μέρα που οι Έλληνες φορολογούμενοι θα απελευθερώνονταν από το βάρος των φόρων, αν με τα χρήματα που κέρδιζαν από την εργασία τους έπρεπε, πριν καλύψουν τις δικές τους ανάγκες, να αποπληρώσουν πρώτα τις υποχρεώσεις τους προς το κράτος. Για παράδειγμα, αν στο κράτος πηγαίνει το 50% των εισοδημάτων των Ελλήνων πολιτών (κρατικά έσοδα από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές), η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας πέφτει ακριβώς στη μέση του χρόνου, (στις 2 Ιουλίου, την 183η μέρα του έτους).

Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας 2023: 21η Ιουνίου

Σύμφωνα με τις προβλέψεις του Προγράμματος Σταθερότητας 2023, που κατέθεσε η κυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Απρίλιο του 2023, τα συνολικά έσοδα από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές το 2023 αναμένεται να ανέλθουν στα €86,8 δις, τα οποία κατανέμονται ως εξής:

- ▶ €37,4 δις από έμμεσους φόρους (το 43,1% των συνολικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές),
- ▶ €21,3 δις από άμεσους φόρους (το 24,5% των συνολικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές),
- ▶ €27,9 δις από ασφαλιστικές εισφορές (το 32,1% των συνολικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές), και
- ▶ €222 εκ. από φόρους επί του κεφαλαίου (το 0,3% των συνολικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές).

Το Καθαρό Εθνικό Εισόδημα για το 2023 προβλέπεται να ανέλθει στα €186,4 δις. Από τη διαίρεση των κρατικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές με το προβλεπόμενο Καθαρό Εθνικό Εισόδημα, προκύπτει ότι οι Έλληνες και οι Ελληνίδες το 2023 θα εργαστούν 171 ημέρες για το κράτος. Η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας για το 2023 είναι συνεπώς η 21^η Ιουνίου.

Ο Πίνακας 1 παρουσιάζει τις εκτιμήσεις των βασικών φορολογικών μεγεθών, του εθνικού εισοδήματος και της φορολογικής επιβάρυνσης σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σταθερότητας 2023 (Stability Programme of the Hellenic Republic for the period 2024-2026).

Πίνακας 1. Εκτιμήσεις για τα δημοσιονομικά μεγέθη, το Καθαρό Εθνικό εισόδημα και τη φορολογική επιβάρυνση 2022-2023.

Κωδικοί	Βασικά μεγέθη	2022 (σε εκατ. ευρώ)	2022 (ως % του ΑΕΠ)	2023 (σε εκατ. ευρώ)	2023 (ως % του ΑΕΠ)
α	Φόροι επί της παραγωγής και των εισαγωγών, εισπρακτέοι	39,765	19,1%	37,442	16,90%
β	Τρέχοντες φόροι στο εισόδημα, πλούτο κλπ., εισπρακτέοι	19,501	9,4%	21,269	9,60%
γ	Καθαρές κοινωνικές εισφορές εισπρακτέες	29,037	14%	27,916	12,60%
δ	Φόροι κεφαλαίου, εισπρακτέοι	0,262	0,1%	0,222	0,10%
α+β+γ+δ	Σύνολο φόρων και εισφορών	88,565	42,6%	86,848	39,20%
ΑΕΠ	ΑΕΠ	208,03	-	221,552	-
ΚΕΕ	Καθαρό Εθνικό Εισόδημα (ΚΕΕ)	175,0	-	186,4	-
(α+β+γ+δ) / ΚΕΕ	Φορολογική Επιβάρυνση	-	50,6%	-	46,6%

Πηγές: [Stability Programme of the Hellenic Republic for the period 2024-2026](#). (α-δ σελ. 18, ΑΕΠ σελ. 41). Για το ΚΕΕ βλ. [ΕΛΣΤΑΤ, Βασικά Μακρο-οικονομικά Μεγέθη \(1995 - 2021\)](#). Το ΚΕΕ του 2023 προβλέπεται να ανέλθει στο 84,1% του εκτιμώμενου ΑΕΠ, σύμφωνα με τον μέσο όρο της σχέσης των δύο μεγεθών που καταγράφεται την περίοδο 2018-2021. Ίδιοι υπολογισμοί.

Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας 2023 αν συνυπολογιστεί το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης: **28 Ιουνίου**

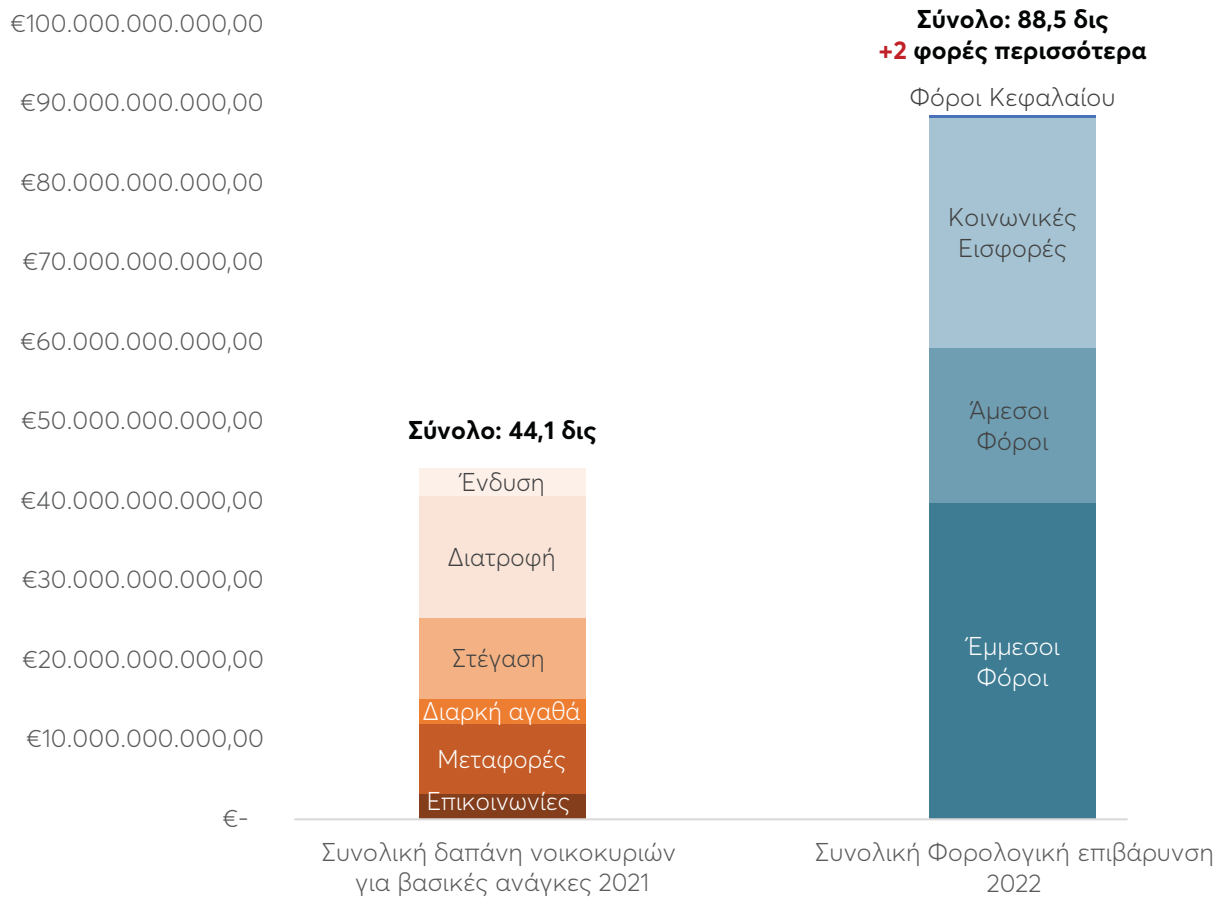
Σύμφωνα με τις προβλέψεις του Προγράμματος Σταθερότητας 2023, το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης το 2023 θα διαμορφωθεί στο 1,8% του ΑΕΠ, δηλαδή εκτιμάται κοντά στα 3,98 δις^[1]. Αν συνυπολογιστεί αυτό το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης, το οποίο αντιπροσωπεύει μελλοντικούς φόρους, τότε η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας για το 2023 έρχεται μία εβδομάδα αργότερα, την 28η Ιουνίου.

Το 2022 πληρώσαμε 2 φορές περισσότερα σε φόρους και εισφορές απ' ό,τι για τις βασικές μας ανάγκες

Η σύγκριση των κρατικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές με τις ετήσιες δαπάνες των ελληνικών νοικοκυριών για την κάλυψη των βασικών τους αναγκών καταδεικνύει την πολύ μεγάλη επιβάρυνση φυσικών προσώπων και επιχειρήσεων. Ενδεικτικά, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, τα νοικοκυριά ξόδεψαν το 2021 €44,1 δις για τις βασικές τους ανάγκες, ενώ σε φόρους και εισφορές έδωσαν τα διπλάσια το 2022.

[1] [Stability Programme of the Hellenic Republic for the period 2024-2026](#), σελ. 18 (έλλειμμα) και 41 (ΑΕΠ).

Γράφημα 1. Ετήσιες δαπάνες νοικοκυριών για βασικές ανάγκες (2021) και συνολική επιβάρυνση από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές (2022).

Πηγές: [Stability Programme of the Hellenic Republic for the period 2024-2026](#), (σελ. 18) & και ΕΛΣΤΑΤ, [Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών \(ΕΟΠ\)](#), έτους 2021. Ίδιοι υπολογισμοί.

Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας 2022: 5 Ιουλίου

Σύμφωνα με τα απολογιστικά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ και του Προγράμματος Σταθερότητας 2023 τα συνολικά έσοδα από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές το 2022 ανήλθαν στα €88,5 δις^[2], τα οποία κατανέμονται ως εξής:

- ▶ €39,7 δις από έμμεσους φόρους (το 44,9% των συνολικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές),
- ▶ €19,5 δις από άμεσους φόρους (το 22% των συνολικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές),
- ▶ €29 δις από ασφαλιστικές εισφορές (το 32,8% των συνολικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές), και
- ▶ €262 εκ. από φόρους επί του κεφαλαίου (το 0,3% των συνολικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές).

Το Καθαρό Εθνικό Εισόδημα για το 2022 εκτιμάται κοντά στα €175 δις. Από τη διαίρεση των κρατικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές με το προβλεπόμενο Καθαρό Εθνικό Εισόδημα, προκύπτει ότι Ελληνίδες και Έλληνες το 2022 εργάστηκαν 185 ημέρες για το κράτος και η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας για το 2022 ήταν συνεπώς η 5^η Ιουλίου.

Εφόσον συνυπολογιστεί το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης το 2022, το οποίο διαμορφώθηκε κοντά στα 4,7 δις^[3], τότε η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας για το 2022 ήρθε 10 ημέρες αργότερα, την 15^η Ιουλίου.

[2] [Stability Programme of the Hellenic Republic for the period 2024-2026](#), σελ. 18.

[3] [Stability Programme of the Hellenic Republic for the period 2024-2026](#), σελ. 18.

Η διαχρονική εξέλιξη της Ημέρας Φορολογικής Ελευθερίας: 2018 και 2022 οι μεγαλύτερες επιβαρύνσεις

Η Ημέρα φορολογικής Ελευθερίας χωρίς τα ελλείματα

Τα διαθέσιμα στοιχεία για τον υπολογισμό της Ημέρας Φορολογικής Ελευθερίας ξεκινούν από 1999 και η τάση είναι κυρίως ανοδική με μικρές διακυμάνσεις. Το 2018 υπήρξε το έτος όπου οι ημέρες εργασίας για το κράτος έφτασαν τις 186 - πιο ψηλά από ποτέ - , ενώ ακολουθεί το 2022, για το οποίο εκτιμάται πως οι ημέρες εργασίας για το κράτος θα είναι 185.^[4] Οι 171 ημέρες που προβλέπονται για το 2023 αποτελούν ρεκόρ 12 ετών, καθώς είναι η χαμηλότερη επίδοση από το 2011, όταν το αντίστοιχο μέγεθος ήταν 169 ημέρες.

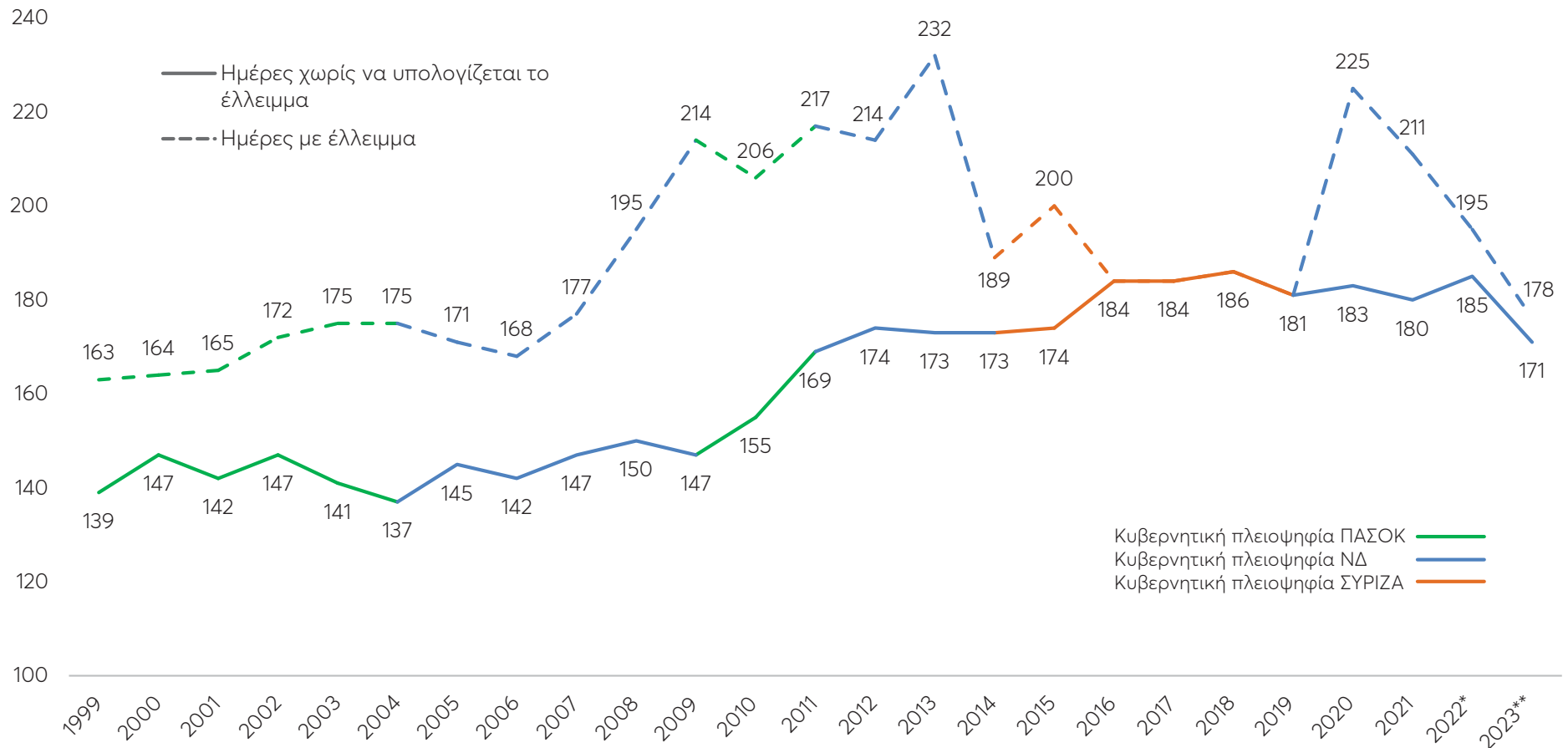
Από το 2010 στο 2020 προστέθηκαν 25 επιπλέον ημέρες εργασίας για το κράτος, μία αύξηση που είναι η δεύτερη μεγαλύτερη ανάμεσα σε 28 ανεπτυγμένες ευρωπαϊκές οικονομίες.^[5]

Η Ημέρα φορολογικής Ελευθερίας συμπεριλαμβάνοντας τα ελλείματα

Αν συνυπολογίσουμε το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης, καθώς ο δανεισμός για την ανάγκη κάλυψης των δαπανών του κράτους αποτελεί μελλοντική φορολόγηση, τότε το 2013 υπήρξε το έτος όπου οι ημέρες εργασίας για το κράτος έφτασαν πιο ψηλά από ποτέ - 232 - , ενώ ακολουθεί το 2020, έτος που μέσα στην πανδημία οι ημέρες εργασίας για το κράτος έφτασαν τις 225. Από το 2020 καταγράφεται μία σταδιακή αποκλιμάκωση, φτάνοντας στο 2023 για το οποίο προβλέπονται 178 ημέρες εργασίας για το κράτος, επίδοση που συνιστά τη χαμηλότερη φορολογική επιβάρυνση από το 2007, όταν το αντίστοιχο μέγεθος ήταν 177 ημέρες.

[4] Αναμένεται η τελική εκτίμηση του ΚΕΕ από την ΕΛΣΤΑΤ για το 2022.

[5] [Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας 2022](#).

Γράφημα 2. Η εξέλιξη της Ημέρας Φορολογικής Ελευθερίας: ημέρες εργασίας για το κράτος 1999-2023.

Σημείωση: * εκτίμηση, ** πρόβλεψη βάσει των στοιχείων που αναλύθηκαν.

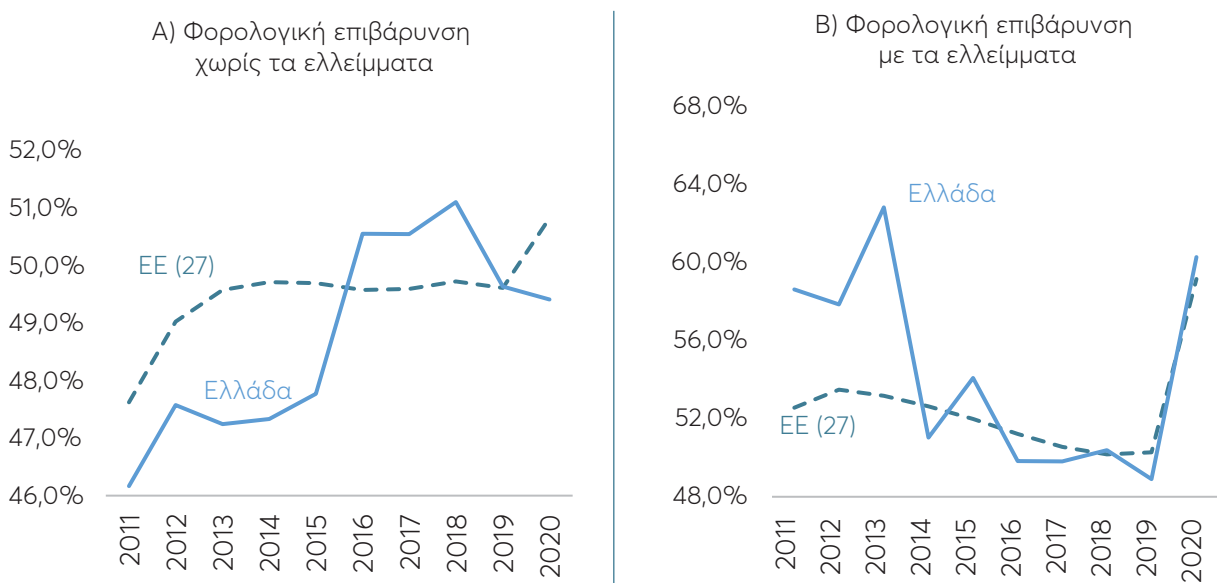
Πηγές: ΕΛΣΤΑΤ, Τριμηνιαίοι μη χρηματοοικονομικοί λογαριασμοί της Γενικής Κυβέρνησης, στήλες D2, D5, D61, και D91 (διαθέσιμο [εδώ](#)) και για την εκτίμηση του Καθαρού Εθνικού Εισοδήματος ΕΛΣΤΑΤ, Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη, (διαθέσιμο [εδώ](#)). Για τον υπολογισμό του ελλείματος της Γενικής Κυβέρνησης: ΕΛΣΤΑΤ, Η Ελληνική Οικονομία, 2023, (σ. 18-19, διαθέσιμο [εδώ](#)), ίδιοι υπολογισμοί.

Η φορολογική επιβάρυνση σε Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Ένωση (27)

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, η φορολογική επιβάρυνση στην Ελλάδα ήταν χαμηλότερη από τον μέσο όρο των 27 κρατών της ΕΕ την περίοδο 2011-2016 και υψηλότερη την περίοδο 2016-2018. Το 2019 Ελλάδα και ΕΕ είχαν αντίστοιχη φορολογική επιβάρυνση ενώ το 2020 η φορολογική επιβάρυνση στον μέσο όρο των 27 κρατών της ΕΕ αυξήθηκε (Γράφημα 3Α).

Ωστόσο, συνολικότερη εικόνα δείχνει η φορολογική επιβάρυνση αν συμπεριληφθούν τα ελλείμματα της γενικής κυβέρνησης. Την περίοδο 2011-2013 η φορολογική επιβάρυνση στην Ελλάδα ήταν αρκετά υψηλότερη από τον μέσο όρο των 27 κρατών της ΕΕ, ενώ από το 2014 και μετά φαίνεται να συγκλίνει, με εξαίρεση το 2015 (Γράφημα 3Β). Το 2020, η φορολογική επιβάρυνση (με τα ελλείμματα) στην ΕΕ (27) έφτασε το 59,2% του Καθαρού Εθνικού Εισοδήματος, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για την Ελλάδα ήταν 61%.

Γράφημα 3. Η φορολογική επιβάρυνση σε Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Ένωση (27), 2011-2020.

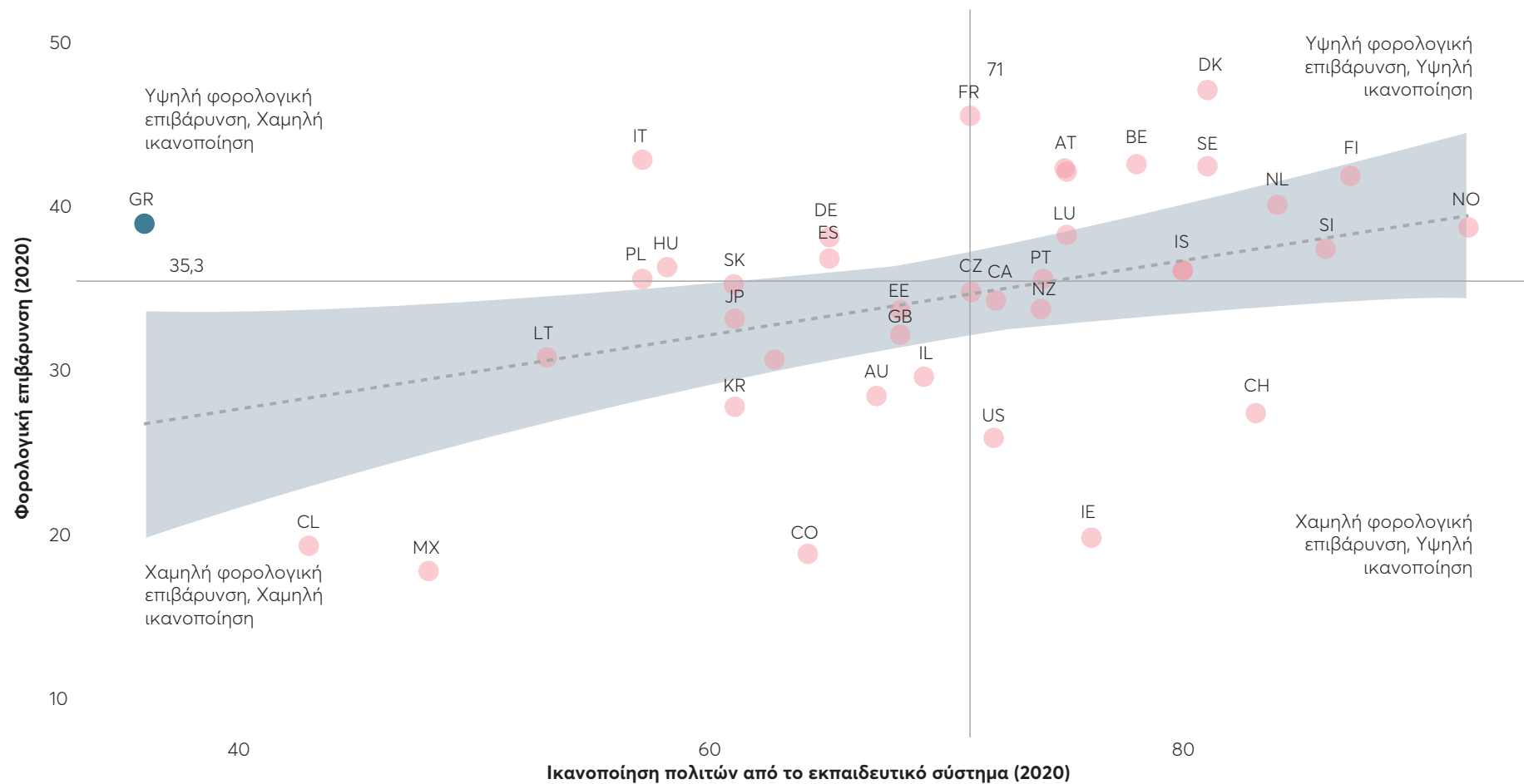
Πηγές: Eurostat, [Main national accounts tax aggregates](#), [Net national income \(TEC00133\)](#), [General government deficit/surplus \(TEC00127\)](#).

Φορολογική επιβάρυνση και ικανοποίηση από τις υπηρεσίες στην πανδημία:

Οι Έλληνες πολίτες από τους πιο δυσαρεστημένους στην παροχή υπηρεσιών σε έρευνα του ΟΟΣΑ

Σύμφωνα με έρευνα του ΟΟΣΑ η ικανοποίηση των Ελλήνων πολιτών από τις δημόσιες υπηρεσίες την εποχή της πανδημίας είναι από τις χαμηλότερες ανάμεσα στις αναπτυγμένες οικονομίες, ιδιαίτερα την στιγμή που η φορολογική επιβάρυνση στην Ελλάδα παρέμεινε υψηλή. Πιο συγκεκριμένα, οι Έλληνες πολίτες είχαν το χαμηλότερο ποσοστό ικανοποίησης από τις υπηρεσίες του κράτους στο εκπαιδευτικό σύστημα (36%) ανάμεσα σε 35 αναπτυγμένες οικονομίες (Γράφημα 4).

Η ίδια δυσαρέσκεια επικρατεί και από την παροχή υπηρεσιών από το σύστημα υγείας, καθώς οι Έλληνες πολίτες είχαν το δεύτερο χαμηλότερο ποσοστό ικανοποίησης (38%) ανάμεσα σε 36 αναπτυγμένες οικονομίες, με την χειρότερη επίδοση να καταγράφεται στην Πολωνία (Γράφημα 5). Το μίγμα οικονομικής πολιτικής στην Ελλάδα συνδυάζει φορολογική επιβάρυνση υψηλότερη από τον διάμεσο των αναπτυγμένων οικονομιών του ΟΟΣΑ, ωστόσο, με πολύ χαμηλή ανταποδοτικότητα σε βασικές υπηρεσίες.

Γράφημα 4. Φορολογική επιβάρυνση και ικανοποίηση πολιτών από το εκπαιδευτικό σύστημα, 2020, ΟΟΣΑ (35).

Πηγές: OECD, [Revenue Statistics 2022](#) & OECD, [Satisfaction with services, Government at a Glance 2021](#).

Μεθοδολογία και Δεδομένα

Για τον υπολογισμό της Ημέρας Φορολογικής Ελευθερίας, το Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών εφαρμόζει τη μεθοδολογία του Tax Foundation: Υπολογίζει τον λόγο των συνολικών εσόδων του κράτους από φόρους και εισφορές προς το Καθαρό Εθνικό Εισόδημα, και εφαρμόζει αυτό το αποτέλεσμα στις ημέρες του έτους (York, Mauro and Wei 2019).

$$\text{Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας} = \frac{\text{Άμεσοι φόροι + έμμεσοι φόροι + ασφαλιστικές εισφορές + φόροι κεφαλαίου} + \text{+έλλειμα Γενικής Κυβέρνησης}}{\text{Καθαρό Εθνικό Εισόδημα}}$$

Για την εκτίμηση της Ημέρας Φορολογικής Ελευθερίας το 2023 χρησιμοποιήθηκαν τα στοιχεία του Προγράμματος Σταθερότητας ([Stability Programme of the Hellenic Republic for the period 2024-2026](#)) ώστε να προσδιοριστούν τα κρατικά έσοδα από φόρους και κοινωνικές εισφορές. Είναι χρήσιμο να σημειωθεί πως οι προβλέψεις των δημοσιονομικών εσόδων μέχρι τώρα δίνονταν από την Εισηγητική Έκθεση του Προϋπολογισμού, ωστόσο, το Πρόγραμμα σταθερότητας προσφέρει πρόσβαση στα καλύτερα διαθέσιμα δημοσιονομικά στοιχεία.

Για τον απολογιστικό προσδιορισμό της Ημέρας Φορολογικής Ελευθερίας χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ (και επικουρικά τα στοιχεία του Προγράμματος Σταθερότητας που αναφέρονται στο 2022). Πιο συγκεκριμένα, για τα έσοδα του κράτους αθροίστηκαν οι εγγραφές D2, D5, D61, και D91 των τριμηνιαίων μη χρηματοοικονομικών λογαριασμών της Γενικής Κυβέρνησης που είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ. Για τον υπολογισμό της Ημέρας Φορολογικής Ελευθερίας συμπεριλαμβανομένου του ελλείματος της Γενικής Κυβέρνησης χρησιμοποιούνται τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ από την έκθεση «Η Ελληνική Οικονομία».

Για το Καθαρό Εθνικό Εισόδημα χρησιμοποιήθηκαν επίσης δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ από τα «Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη». Για το 2021, το Καθαρό Εθνικό Εισόδημα εκτιμάται ότι ανήλθε στα €154,3 δις ευρώ. Η πρόβλεψη για το Καθαρό Εθνικό Εισόδημα για το 2022 και το 2023 υπολογίστηκε ως ποσοστό του ονομαστικού ΑΕΠ για το 2022, το οποίο εκτιμάται στα 208,030 δις από το Πρόγραμμα Σταθερότητας 2023 (σελ. 41). Το ποσοστό της σχέσης δίνεται από τον μέσο όρο του ΚΕΕ/ΑΕΠ για τα έτη 2018-2021.

Αναφορές

Ministry of Finance. *Stability Programme 2023*. Athens: Ministry of Finance, 2023.

York, Erica, Madison Mauro, και Emma Wei. *Tax Freedom Day 2019*. Washington, D.C.: Tax Foundation, 2019.

Ευχαριστίες

Το Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών ευχαριστεί θερμά την Δρ. Μιράντα Ξαφά, μέλος του επιστημονικού συμβουλίου του ΚΕΦΙΜ, και τον Τάσο Αβραντίνη, Πρόεδρο του Ινστιτούτου Δημοσιονομικών Μελετών (ΙΝ.ΔΗ.ΜΕ) για τις χρήσιμες παρατηρήσεις τους.

Ευχαριστούμε ακόμη τον Αντώνιο-Μάριο Κουμπιά στην αρχική ιδέα του οποίου βασίζονται οι έρευνες του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών για την Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας.

Κωνσταντίνος Σαραβάκος

Ο Κωνσταντίνος Σαραβάκος είναι Συντονιστής Ερευνητικών Προγραμμάτων στο Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών, πολιτικός επιστήμονας και οικονομικός αναλυτής – μέλος του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδος. Είναι Υποψήφιος Διδάκτωρ του τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν την ρυθμιστική πολιτική, την πολιτική οικονομία (φτώχεια, ανισότητα και ευημερία) και τα πολιτικά κόμματα (δημοκρατία, λαϊκισμός και πολιτική συμπεριφορά).

Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου στα Εφαρμοσμένα Οικονομικά και την Διοίκηση από το Πάντειο Πανεπιστήμιο. Ακόμη, έχει μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στην Πολιτική Επιστήμη και την Κοινωνιολογία (με άριστα) από το Πανεπιστήμιο Αθηνών. Είναι πτυχιούχος Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης.

Είναι ακόμη ειδικός εμπειρογνώμονας και αξιολογητής στο πρόγραμμα Varieties of Democracy (V-Dem) του Πανεπιστημίου του Gothenburg και επισκέπτης ερευνητής στο European Policy Information Center (EPICENTER,) ένα ανεξάρτητο δίκτυο εννέα δεξαμενών σκέψης από όλη την Ευρώπη με έδρα τις Βρυξέλλες.

**ΚΕΝΤΡΟ
ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ
ΜΕΛΕΤΩΝ**

Στέγη Μάρκου Δραγούμη

Μαιζώνος 38, Αθήνα

T: +30 210 5238373

www.kefim.org

info@kefim.org

[facebook.com/kefim.org](https://www.facebook.com/kefim.org)

twitter.com/kefim_org

gr.linkedin.com/company/centerforliberalstudies

youtube.com/kefim